

Ro Ta Paulus Ibeede Pizin Kolosi

1 ¹⁻²Nio Paulus. Anutu itunu leleene mi iur yo ma aḡwe ḡgoḡana ki Yesu Kriṣi. Niamru gaabaḡoḡ Timoti ta ambeede ro ti ima piom toḡmatiziḡ ki kar Kolosi ta kewe Anutu wal kini potomḡan kek, mi kuurla ki Yesu Kriṣi ma kesekap la kini i.

Tamanda Anutu ko ikampe yom, mi imboro yom ma kombot ambai. ḡonoono.

Paulus leleene ambai pa Anutu mi ipakuri pizin Kolosi kan

³Gorgori ta niam amzunḡunḡ mi ḡgar tiam ikam yom na, leleyam ambai pa Anutu ta Merere kiti Yesu Kriṣi Tamaana na, mi ampakurkuri. ⁴⁻⁵Pa amleḡ uruyom kembei kuurla ki Yesu Kriṣi mi kesekap la kini, mi ku'urur leleyom pa Anutu wal kini potomḡan ta boozomen. Mi mbulu tiom tana, kakamam paso, ku'urur motoyom pa koroḡ ambaiḡana ta Anutu iparaḡraḡ piom ma izza yom ta saamba a. Koroḡ tana, indeeḡe ta tiso yom pa sua ḡonoono ki uruunu ambaiḡana na, keleḡ ka sua.^a ⁶Koozi, uruunu ambaiḡana tana izzie ma ilala pa toono ta boozomen, mi ipiyotyotoo ḡonoono ambaimbaiḡan. Mi mbulu raraate men ta iwedet piom tomini. Pa indeeḡe ta keleḡ sua ḡonoono ki uruunu ambaiḡana mata popoten mi kikilaala kat Anutu kampeḡana kini, mi imar imar ma indeeḡe koozi na, uruunu ambaiḡana ipiyotyotoo ḡonoono ambaimbaiḡan ma iwedet la mazwoyom.

⁷Gaabaḡoyam Epaparas ta niam leleyam pini ilip, ta ikam runḡuyam, mi iuulu yom ma ipaute yom kat pa kampeḡana ki Anutu. Ni mbesooḡo ambaiḡana ki Kriṣi, mi mataana izzie pa uraata kini.^b ⁸Mi ni iwit uruyom tomini, mi iso yam pa mbulu ki leleyom par piom ta Bubunḡana ipiyotyotoo piom na.

Sunḡana ta Paulus ikamam pizin Kolosi

⁹Tana indeeḡe ta amleḡ uruyom mata popoten mi imar na, amzemzem sunḡana piom som. Niam amwwi Anutu be izeebe yom pa ḡgar

^a **1:4-5** Ep 1:13,15; Plm 5; 1Pe 1:4 ^b **1:7** Kol 4:12; Plm 23

ambaimbaiŋan matakaŋa ta boozomen ta imarmar pa Bubunana na, mibe ikam yom ma kuute kat mbulu ta ni leleene pa i.^c ¹⁰Naso kapa pai tiom ma indeeŋe men, mi kakam ma Merere zaana iwe biibi, mi mbulu tiom ta boozomen ko irao ni leleene. Pa urlaŋana tiom ko ipiyotyooto uraata ambaimbaiŋan matakaŋa ta kembei: Niom ko kakamam kat nŋar pa Anutu, mi nŋar tiom tana izze ma iwe biibi.^d ¹¹Mi Anutu mburaana ko imap ma ise tiom, mi ipombolmbol yom. Tana niom ko kemender mbolŋana pa pataŋana ta boozomen, mi niyom gesges pa som.^e ¹²Mi ko leleyom ambai kat mi kapakurkur Tamanda Anutu. Pa ni ta ikam ma niomŋan wal kini potomŋan ta boozomen zoyom be kakam matamur kini ambaiŋana, mi kombot lela azunŋa kini leleene.^f ¹³Mi ni ikamke iti pa zugut mburaana kek, mi ikam ti ma tombot lela peeze ki Lutuunu ta ni leleene pini ilip na.^g ¹⁴Lutuunu tana, ta ingiimi iti ma tewe Anutu lene, mi ireeŋe sanaana kiti.^h

Krisi iwe mataana pa koron ta boozomen

¹⁵Anutu, iti tarao be tere i som. Mi Lutuunu, ni iswe kat Anutu runguunu piti.

Ni imuungu pa koron boozomen ta Anutu iur zin na ma iwe mataana pizin.ⁱ

¹⁶Pa ni ta iwe zaala pa koron ta boozomen ma tipet.

Koron saamba kan, mi koron toono kan.

Koron ta tere ki matanda, mi koron ta tarao be tere som.

Koron bibip mi mburanŋan, mi zin bubun ta zanŋan mi tikamam peeze na.

Koron ta boozomen tana, Lutuunu ta iwe zaala pa ma tipet.

Mi timbot be timbeeze pini men.^j

¹⁷Tana koron ta boozomen tipet zen na, ni imbotmbot pataaŋa kek.

Mi ni ikiskis koron ta munŋaana men, ta timbotmbot i.

¹⁸Zin wal ta timbot lela lupŋana kini na, ni ta imuungu pizin, mi iwe uteene pizin, mi ikamam peeze pizin.

Ni ta iwe mataana.

Mi ni ta imuungu pizin wal meeteŋan, mi imanŋa pa naala.

Naso zaana ilip pa koron ta boozomen.^k

¹⁹Pa Anutu leleene be mburaana, zaana, mi mbulu kini ta munŋaana men imap ma imbot se ki Lutuunu.^l

^c 1:9 Ep 1:15+, 5:17; Pil 1:9 ^d 1:10 Yo 15:16; Ep 4:1+; Pil 1:27+; 1Tes 4:1 ^e 1:11 Ep 3:16

^f 1:12 Ųgo 26:18; Ep 1:11,18 ^g 1:13 Ep 2:2+; 1Tes 2:12; Ibr 2:14+;

1Pe 2:9 ^h 1:14 Ep 1:6+ ⁱ 1:15 Yo 1:18, 14:9; 2Kor 4:4; Ibr 1:3 ^j 1:16 Yo 1:1,3,10;

Ro 11:36; Ibr 1:2; 1Pe 3:22 ^k 1:18 Ųgo 26:23; 1Kor 15:20,23; Ep 1:22+; Tur 1:5

^l 1:19 Yo 1:16; Ep 1:5

²⁰ Mi Anutu leleene be ikam koronj boozomen ta timbot saamba mi toono na, ma timap timiili, mi ni zigan tiparlup zin ma tiwe tamen mini.

Tanata ikam ma itunu Lutuunu sijiini ireere sala ke pambaarajana.^m

Mungu zin Kolosi tiwe Anutu ka koi bizin. Mi koozi tiwe ni lene kek

²¹ Mungu, niom kombotmbot molo pa Anutu. Pa mbulu tiom sananjana, ta ipasansaana ngar tiom, mi ikam yom ma kewe Anutu ka koi bizin.ⁿ ²² Mi koozi, ni ipunmeete malmal tana, mi ikam yom ma niomjan kaparlup yom ma kewe tamen kek. Paso, ikam ma Krisi kuliini ire yoyoujana mi imeete, bekena ikam yom ma kewe potomjoyom ma ngeezenjoyom. Naso leyom uunu sa isaana mini som, mi karao be kemender su kereene uunu.^o ²³ Tamen niom bela kikiskis urlajana tiom, mi kombol se, mi kemender mboljana. Tana kere: Kokena koronj sa iyaaru yom ma kezem koronj ambaijana ta uruunu ambaijana iso yom pa, mi ku'urur motoyom pa i. Uruunu ambaijana tana, ta tiso yom pa ma kelenj kek. Mi niom men som. Tisoyaara ma irao karkari ta boozomen. Mi nio Paulus aŋwe mbesooŋo pa uruunu ambaijana tina.^p

Zaala tau Paulus imbesmbeeze pa lupjana ki Krisi

²⁴ Ōonoono, buri ti nio aŋbadbaada patajana boozomen isu toono ti, mi kulinj irre yoyoujana. Tamen lelenj ambai paso, patajana ta aŋbadbaada i, ina be iuulu yom. Pa iti ta tombot lela lupjana ki Krisi na, bela tabaada patajana kembei ta ni. Mi patajana tana imap zen. Tana nioombe aŋbaada patajana pakan, ina ambai. Naso aŋuulu zin wal ta timbot lela lupjana kini na. Pa zin ta tiwe kembei Krisi namaana, kumbuunu, mi koronjana ta boozomen.^q ²⁵ Anutu itunu ta iur yo ma aŋwe mbesooŋo pa lupjana ki Krisi, mi iur uraata imar nomonj be aŋswe kat sua kini piom.^r ²⁶ Ta mungu mungu mi imar na, sua tana ike. Mi koozi Anutu iswe pa wal kini potomjan ma imbot mat kek.^s ²⁷ Pa ni leleene be ipaute zin wal ta Yuda somjan i pa koronj turkenjana ta ndabokjana ma ilip. Koronj tana na, Krisi itunu ta imbotmbot la leleyom, mi ikamam yom ma ku'urur motoyom pa koronj ndabokbokjan ta ki kar saamba a.^t

²⁸ Tanata amzzoyaryaara Krisi uruunu pa tomtom ta boozomen, mi ampazalzal zin, mi ampaute zin raama ngar ambaimbaijan ta boozomen.

^m 1:20 Ro 5:1,10; 2Kor 5:18+; Ep 1:10, 2:13; 1Yo 2:2 ⁿ 1:21 Ro 5:10; Ep 2:3,12+

^o 1:22 2Kor 4:14; Ep 2:14+; Yud 23 ^p 1:23 Mk 16:15; Kol 1:6; Ro 10:18; Ep 3:17

^q 1:24 1Kor 12:27; 2Kor 1:6+; Ep 3:13; Pil 2:17; 2Tim 1:8 ^r 1:25 1Kor 9:17; Ep 3:2,7,8

^s 1:26 Ro 16:25+; 1Kor 2:7; Ep 3:3+; 2Tim 1:10 ^t 1:27 Ro 9:23; 2Kor 2:14

Mi leleyam be amkam tomtom ta munjaana men ma tiwe Krisi lene, mi tirao kat pa Anutu ngar kini mi mbulu kini. Naso amrao be amur zin la ki Anutu, mi timender su kereene uunu.^u ²⁹Tana nio ankelkel mi anzebe kat uteŋ pa uraata tio. Mi Krisi, ni ipombolmbol yo biibi pa itunu mburaana, mi ankamam uraata.^v

2 ¹Nio leleŋ be niom kuute ta kembei: Nio anbelmbel uraata bekana ajuulu yom, mi zin Laodisia kan, mi wal boozomen ta tire runguŋ zen na.^w ²Pa anso anpombol leleyom, mi ankam yom ma leleyom par piom. Naso kaparlup yom ma kewe tamen, mi kakam kat ngar, mi kikilaala koron ndabokjana ta mungu ike, mi ingi Anutu iswe ma imbot mat kek. Koron tana na, Krisi tau.^x ³Pa Anutu ngar kini ambaimbaijan matakina boozomen ta turkenan i, ta imap ma imbot kini. Tana tala kini, to ni ipeeze piti.^y

⁴Sua ti nio anso paso, anmoto: Kokena wal pakan tipakaam yom pa sua kizin mbuyeenenana. Onoono, tomtom pakan tiso wal tana len ngar biibi. Tamen som.^z ⁵Ingi nio itijan tombotmbot som. Tamen Bubunana ilup ti ma kembei ta anbotmbot raama yom. Mi anre kembei uraata ki Anutu iloondo ambai la mazwoyom, mi kuurla ki Krisi, mi urlajana tiom tana imbol. Tanata ikam yo ma leleŋ ndabok.^a

Krisi ta koron onono. Tana tombol se kini

⁶⁻⁷Niom kakam Yesu Krisi ma iwe Merere tiom kek. Tana ni bela ikam peeze pa pai tiom mi mbulu tiom, mi niom kakam mburoyom ila kini, kembei ke ta uraana isula kat toono leleene na. Kozo kombol se kini, kembei ruumu ta imender se kitiimbi mbolan. Naso urlajana tiom izze ma imbol, mi koto sua ta mungu tikam piom na. Mi leleyom ndabok kat pa kampejana ki Anutu, mi kapakurkuri.^b

⁸Kere. Kokena wal pakan tiyaaru yom pa sua kizin soroksorok ta onono somjana i ma kewe mbesoono sorok pa pakaamjana kizin tana. Onoono, tomtom pakan tileŋ sua kizin na, tiso ina ngar onono. Tamen wal pakamkaamjan tana, titoto ngar ki Krisi som. Ina titoto ngar mi mbulu kizin tomtom men. Mi sua kizin, ina imar pizin bubunana sananjan ta ki toono ti.^c

⁹Mi Krisi na, Anutu ngar kini, mbulu kini, mburaana, mi koron kini ta munjaana men, ta imap ma ise kini, mi iwe tomtom kembei ta iti.^d ¹⁰Mi koron boozomen ta zanan mi mburanjan i, na ni imborro

^u 1:28 Mt 5:48; Ep 4:13, 5:27 ^v 1:29 Igo 20:20; 1Kor 15:10; Ep 3:7; Pil 4:13

^w 2:1 Kol 4:13,16; Tur 3:11+ ^x 2:2 Ep 3:18+; Pil 1:9, 3:8 ^y 2:3 1Kor 1:24,30; Ep 1:8, 3:19

^z 2:4 Ro 16:17+; Ep 5:6 ^a 2:5 1Kor 5:3, 14:40 ^b 2:6-7 Ep 2:20+, 3:17; 1Tes 5:18

^c 2:8 Mk 7:3; Ga 4:3,9; 1Tim 4:1+; Ibr 13:9 ^d 2:9 Yo 1:14+; Kol 1:15,19

zin lup. Tana niom ta kewe Krisi lene kek mi kesekap la kini i, na ni izeebe yom pa koron ambaimbaijan ta boozomen ki Anutu.^e

¹¹ Mi niom ta kesekap la ki Krisi i, ta koto mbulu nonono ki reetjana. Mi ina mbulu ta tomtom tikam pa naman na som. Reetjana nonono, ina mbulu ta Krisi ikam pa lelende. Pa ni ta itatke lelende munguna piti ma ila lene.^f ¹² Ka zaala ta kembei: Indeje ta kakam yok, ina kembei kagaaba Krisi pa meetjana kini ma titwi yom. Mi niom kuurla ki Anutu ta ipei Krisi ma imanja pa naala na mburaana, tana Anutu ipei yom tomini ma niomjan Krisi kamanga mini pa mbotjana popojana.^g

Uraata biibi ta Krisi ikam sala ke pambaarjana

¹³ Mungu niom wal ta tireete yom som na, komololo Anutu tutu kini, mi leleyom munguna ikiskis yom. Tabe ikam ma kembei kemeete kek. Tamen Anutu ipei yom raama Krisi, mi koozi kakam mbotjana popojana. Mi ni ireege sanaana kiti ta mungaana men ma tila len lup.^h ¹⁴ Mungu iti lende mbun biibi kat pa tutu boozomen ta tomlolo na. Tabe tutu iwe kembei kanda koi. Pa iwe uunu piti be Anutu iur kadoono piti. Mi ingi kembei tutu boozomen ta tomlolo na, tibeede se ro mi Anutu ipun sala ke pambaarjana lup kek bekeni ikot mbun kiti tana.ⁱ ¹⁵ Mi zin bubuna sananja ramaki koron boozomen ta mburanjan mi zanja na, Anutu isan mburu kizin malmal kana ma isu len lup, mi ipunmeete mburan ma imap kek. Mi iyaaru zin mi ipamian zin ila iwal biibi matan. Paso Krisi ilip pizin kek.^j

Tutu soroksorok ko iuulu iti be tuute Anutu na som

¹⁶ Tanaombe wal pakan tiyo kwan piom pa koron ta kakanan mi kiwinin na, mi kwan imbol be koto zin pa sunjana bibip, sunjana ta iwedet pa puulu i, mi aigule potomjana kizin Yuda tau keten su pa i, na kakam ngar pa sua kizin pepe.^k ¹⁷ Pa tutu boozomen ta kembei, ina koron nonono som. Ina tiwe kin men pa koron nonono ta ipet kaimer. Mi Krisi ta koron nonono.^l ¹⁸ Wal pakan na, len ilip be tikam patanja pa zitun kulin mi titoto tutu soroksorok boozo. Pa tindemeere kembei mbulu tana ko iuulu zin be tiyamaana kembei timbot kar saamba mi tigaaba zin ajela pa sunjana kizin. Wal tana,ombe tomtom kizin sa ipakur itunu pa miunana ta ire na, mi irepiili yom, na kakam ngar boozo pa sua kini pepe. Pa ina, ni izzo sorok. Ngar kini tana, ina ngar ki toono men. ¹⁹ Tomtom ta kembena, ni isekap la ki Krisi mini som. Mi iti tuute:

^e 2:10 Ep 1:21+; 1Pe 3:22 ^f 2:11 Ro 2:29, 6:6; Ep 4:22; Pil 3:3 ^g 2:12 Ro 6:3+; Ep 2:6, 3:7; Kol 3:1+ ^h 2:13 Mbo 103:3; Ep 2:1,5,11 ⁱ 2:14 Ep 2:14+; 1Pe 2:24 ^j 2:15 Un 3:15; Lu 11:22; Yo 12:31; Kol 1:13 ^k 2:16 Mk 7:19; Ro 14:3+; 1Kor 8:8; Ga 4:10; Tit 1:14+ ^l 2:17 Ibr 8:5, 10:1

Krisi, ni iwe kembei ta utende be ikam peeze piti. Mi iti na, kembei ta ni namaana ma kumbuunu mi koronjana ta boozomen. Mi ni ipombolmbol iti kembei ta kini, mi ikiskis ti kembei ta mazanda ikis tirondo. Naso Anutu ipombol ti ma urlanana kiti izze, mi lupjana ki Krisi imbol ma iwe biibi.^m

²⁰Niomjan Krisi kemeete mi kamap pa mbotjana mungujana kek. Tana zin bubujana mburanjan ta ki toono ti zan be timboro yom mini som. Nakena uunu parei ta kelegleg la tutu soroksorok ta ki toono ti?"

²¹Tutu ta kembei: "Koron tingi, ketegee pepe, kakan pepe, kakam pepe."^o

²²Kere. Tutu boozomen ta kembei tiso pa koron ta takam uraata pa rimen to imap. Tana tutu ta kembei tiwedet pa tomtom zitun ngar kizin men. Ina sua kizin tomtom men.^p ²³Jonono, tutu ta kembei na, wal pakan tiso ko ngar ambaijana. Pa tindemeere ta kembei: Sombe zitun tiru len zaala pa Anutu, mi tikoto zitun, mi tikam patajana pa zitun kulin, nako tiwe potomjan mi timbeeze kat pa Anutu. Tamen mbulu ta kembei irao iuulu iti be tayaraama mbulu sananjana ki kulindi na som. Ina ikam ma nindi se sorok.

Tuur lelende pa koron saamba kan men

3 ¹Anutu, ni ipei yom ma niomjan Krisi kamanga pa mbotjana popojana kek. Tana kakam kinkiini pa koron saamba kan men. Pa kar tana, ta Krisi imbotmbot pa, mi mbuleene su Anutu namaana wono.^q ²Tana kakam ngar biibi pa koron ki toono mini pepe. Ngargar tiom imap ma ilala pa koron ta imbot kor a men.^r ³Pa niom kemeete ma kamap pa mbotjana mungujana kek. Mi mbotjana tiom uunu jonono, ina imbot la ki Anutu. Tamen ipet kat mat zen. Mi ni iparagran piom kek, mi mbotjana tana imbotmbot raama Krisi mi izza yom.^s ⁴Mi kaimer, sombe Krisi imar mini ma ipet mat, tona mbotjana tiom tana ko ipet mat tomini raama azupka biibi. Pa mbotjana tiom uunu jonono na, imbot la kini tau.^t

Tezem mbulu mungujana ma imborene

⁵Tana mbulu boozomen ki toono ta imbot la leleyom na, kupunmetmeete. Mbulu ta kembei: Mbulu ki urjanol, mbulu ta ingeeze som, mbulu ki nindi izze pa mbulu sananjana, mbulu ki tu'urur lelende pa koron sananjan, mi mbulu ki matanda koronjanda. Kere. Mbulu ki matanda koronjanda, ina kembei tembeeze pa merere pakaamjana.^u ⁶Pa

^m 2:19 Ep 1:22, 2:21, 4:15+ ⁿ 2:20 Ro 6:6; Ga 4:3+, 4:9 ^o 2:21 1Tim 4:1+

^p 2:22 Mt 15:9+ ^q 3:1 Mbo 110:1; Mk 16:19; Ep 1:20, 2:6; Pil 3:20+; Kol 2:12

^r 3:2 Mt 6:33; Ro 8:5 ^s 3:3 Ro 6:2; 2Kor 5:14+; Ga 2:20 ^t 3:4 1Kor 15:43; Pil 1:21, 3:21; 1Yo 3:2 ^u 3:5 Ro 6:11+, 8:13; Ga 5:24; Ep 4:22, 5:3+; 1Tes 4:5

zin wal ta so tizorzooro mi tinoknok mbulu ta kembena, na Anutu kete malmaljana kini ko ise kizin.^ν

⁷Mungu niom tomini, mbulu mi mbotjana tiom ta kembena.^ω ⁸Tamen koozi na, niom bela kezem mbulu sananjan ta boozomen. Mbulu ta kembei: Mbulu ki tikiskis ketende malmaljana, mbulu ki lelende tataja, mbulu ki tu'urur koi, mbulu ki tiwirri sua sananjana pizin tomtom, mi kombol kamjana. Tana sua sananjana sa irao ipet pa kwoyom pepe.^x ⁹⁻¹⁰Mi kaparpakamkaam yom pepe. Pa niom kezem leleyom mungujana ramaki ka mbulu ma imborene, mi leleyom iwe popojana kek. Mi Anutu ta ikam yom ma kewe popojoyom, ta koozi ikamam uraata pa leleyom be itooro kat yom ma kewe kembei ta ni itunu. Naso ngar tiom iwedet, mi ila ila ma kuute kati.^y

¹¹Iti wal ta tewe popojanda kek na, iti ta boozomen raraate men. Sa ambaijana ma ilip na som. Tana sombe iti Grik, som iti Yuda, som toto mbulu ki reetjana, som toto som, som takankaana pa kaljanda biibi, som tamar pa lele pakaana ki Skitia,^z som tomtom toro imboro iti ma tewe mbesoojo pini, som tomboro itundu, na koronj ta boozomen tana, koronj sorok. Mi Kisi ta imbot la iti wal urlajanda ta boozomen lelende i, ta koronj biibi mi koronj jonoono.^a

Tewe Anutu wal kini potomjan kek. Tana matanda ingal be teswe mbulu kini

¹²⁻¹³Anutu, ni leleene piom, mi ipeikat yom ma kewe wal kini potomjan kek. Tana kezeebe yom pa mbulu kini ta kembei: Kumujaijai zin tomtom, kakampewe zin, leylom nger pizin, mi kokototo ituyom. Mi sombe wal pakan tikam joobo yom, na keteyom malmal pizin pepe. Leleyom ambai pizin, mi kabaada men. Mi sombe leleyom sa pa wal pakan, na motoyom kiskis sanaana kizin pepe. Kuurpe leleyom pizin, mi motoyom mbiriizikaala sanaana kizin, kembei ta Merere ireege sanaana tiom mi mataana imbirizikaala.^b ¹⁴Mi mbulu ambaimbaijan ta boozomen tana na, kopombol pa mbulu ki lelende par piti. Pa ina iurpe mbulu ta boozomen ma tingeeze men, mi ilup ti ma tewe tamen.^c ¹⁵Kisi, ni ikam ma niomjan Anutu kaparlup yom ma kewe tamen kek. Tana mbulu luumujana kini bela ikam peeze pa leleyom, mi iso yom pa mbulu

^ν 3:6 Ro 1:18; Ep 5:6 ^ω 3:7 Ro 6:19+, 7:5; 1Kor 6:11; Ep 2:2+; 1Pe 4:3 ^x 3:8 2Kor 7:1; Ep 4:22,25+, 5:4; Ibr 12:1; 1Pe 2:1 ^y 3:9-10 Un 1:26; Ro 12:2; Ep 2:10, 4:22+ ^z 3:11 Zin wal ta timar pa lele pakaana ki Skitia na, wal ta boozomen tirepilpiili zin. Tiso zin kankaanajan kat, len ngar som, tipet zen, mi zin sorrokjan kat. Tamen Paulus iso ta kembei: Zin Skitia kan, sombe tiurla ki Kisi, na Anutu ire zin raraate kembei zin Grik mi Yuda ta tiurla. ^a 3:11 Ro 10:12; 1Kor 7:19; Ga 3:28; Ep 1:23 ^b 3:12-13 Mk 11:25; Ga 5:22; Ep 4:1,2,32, 5:2; Pil 2:1; 1Pe 2:9 ^c 3:14 Yo 15:12; Ro 13:8+; 1Kor 13:13; Ep 4:3; Kol 2:2

tabe kakam pizin tomtom. Naso kulup yom ma kewe kembei ta tomtom tamen. Pa mbulu ta kembei, ta Anutu iboobo yom pa. Mi leleyom ambai pa kamperjana ki Anutu, mi kapakurkuri.^d

¹⁶Sua ndabokjana ki Krisi bela izeebe leleyom ma bok kat. Tana kaparpazalzal yom, mi kaparpaute yom pa sua tana. Mi sombe kakam ta kembei, na kakam kat raama ngar. Mi leleyom ambai pa Anutu, mi kombo mboe matakiŋa be kapakuri. Kombo mboe ta imbot la sua ki Merere na, mi mboe sunjana kana, mi mboe popoŋan tau imar pa Bubunana na tomini.^e ¹⁷Mi sua tiom, mi uraata tiom, ramaki mbulu tiom ta boozomen na, bela indeeŋen men pa Merere Yesu ngar kini, mi ipakur ni zaana. Mi leleyom ambai pa Tamanda Anutu, mi kapakurkuri pa Yesu zaana.^f

Mbulu tabe takam pizin tomtom

(Ep 5:22–6:9; 1Pe 2:18–3:7)

¹⁸Niom moori na, kokototo ituyom mi kombot la kusiyom bizin kopon mbarman. Pa ina mbulu tabe Merere wal kini tikam.^g

¹⁹Mi niom tomooto na, ku'urur leleyom pa kusiyom bizin, mi kapasaana lenen pepe.

²⁰Niom pikin na, keŋeŋeŋ la tomoyom ma noyom bizin kaŋan pa koroŋ ta boozomen. Pa Merere, ni leleene pa mbulu ta kembei.

²¹Mi niom tomooto na, kapasom lutuyom bizin pepe. Kokena lenen isaana ma tiyamaana kembei tirao som.

²²Mi niom mbesooŋo na, keŋeŋeŋ la bibip tiom kaŋan pa koroŋ ta boozomen. Kokena kakam pakaamjana pa uraata tiom ta kembei: Sombe kere bibip tiom tima, to kakam kat uraata pa matan bekana kakam lenen. Mi so tizem yom mi tila len, to kakam kat uraata mini som. Kakam kembena pepe. Komototo Merere mi keŋeŋeŋ la kaŋaana, mi kakam kat uraata tiom raama leleyom.^h ²³Tana uraata pareipareijan ta niom so kakam, na kakam kat raama leleyom. Pa niom kakamam uraata pizin tomtom men som. Ina kakamam pa Merere. ²⁴Tana kaimer Merere itunu ko ikam matamur kini ambaijana ma iwe leym kadoono. Pa Biibi tiom ŋonoona ta kembesmbeeze pini i, na Merere Krisi tau.ⁱ ²⁵Mi sombe tomtom sa ikam ŋoobo mbulu, na ni kola ire ka kadoono. Pa Merere ilae ki tomtom sa som. Sombe itiiri zin tomtom pa mbulu kizin, na ito zaala tamen pa tomtom ta boozomen.^j

^d **3:15** Yo 14:27+; 1Kor 12:13; Ep 2:16+, 4:4; Pil 4:7 ^e **3:16** 1Kor 14:15,26; Ep 5:19+

^f **3:17** 1Kor 10:31; 1Tes 5:18; Ibr 13:15 ^g **3:18** 1Kor 14:34+; Tit 2:5 ^h **3:22** 1Tim 6:1;

Tit 2:9 ⁱ **3:24** Mt 16:27 ^j **3:25** Lo 10:17; Iŋgo 10:34; Ro 2:11; 2Kor 5:10; 1Pe 1:17

4 ¹ Mi niom bibip na, motoyom ingal be kere zin mbesoonjo tiom pa mboti kizin, mi kakam mbulu ndeenjñana men pizin. Pa niom kuute: Niom tomini, leyom Biibi ta imbot saamba a.^k

² Mi sunjñana na, kezem pepe. Kikiskis totomen. Tana motoyom izze, mi kuzunzun raama leleyom ambai pa Anutu.^l ³ Mi motoyom ingalngal yam tomini pa sunjñana. Kusun pa Anutu be ikaaga kataama piam. Naso amrao amsoyaara sua ki Kisi ta mungu ike mi ingi ipet mat kek na. Nio, tiur yo lela ruumu sanaana ti paso, anjamam sua tana pizin tomtom.^m

⁴ Mi kusun pa Anutu be iuulu yo ma anzzo katkat sua. Naso tomtom timbot mat pa ka ngar. Pa Anutu leleene be anjam ta kembei.

⁵ Zin wal ta timbot lela lupjñana ki Kisi zen na, mbulu mi sua ta so kakam pizin, na kakam raama ngar. Mi sombe karao be kakam mbulu ambaijñana sa, na kakam pataana.ⁿ ⁶ Mi motoyom ingal be koso sua ambaijñana men ta ambai pizin tomtom taljan mi irao pa ngar kizin. Naso karao be kepekel wijñana kizin, mi zin ko lenen pa sua tiom kembei ta kini ambaijñana ta tai ise ma ikamam ngurende i.^o

Sua sotaarajñana pakan

⁷ Tonmatizij kiti Tikikus, ta nio lelen pini ilip, ni ko isotaara yom pa mbotjñana tio. Ni mataana izze pa uraata, mi igabgaaba yo ma niamru ambesmbreeze pa Merere.^p ⁸ Nio ingi ango i ma ima bekena ipaute yom pa mbotjñana tiam, mibe ipombol yom.^q ⁹ Mi ni itutamen som. Tomtom tiom ta, Onesimus, ko igaabi ma ziru tima. Onesimus, ni tonmatizij kiti ngonono, mi leleyam pini ilip. Mi ni tomini mataana izze pa uraata. Ziru sombe tima tipet, tona tisotaara yom pa mbulu boozomen ta iwedet su lele ti.^r

¹⁰ Aristakus ta niamru ambotmbot lela ruumu sanaana na, ni ikam aigule kini piom. Mi Markus ta Panabas tiziini na, ni tomini ikam aigule kini piom. Niom kelej sua sotaarajñana pini kek ta kembei: Sombe ima, na kakami.^s ¹¹ Mi Yesu ta zaana toro Yastas na, ni ikam aigule kini piom tomini. Yuda tel tana tipombolmbol kat yo. Pa zin men ta tigabgaaba yo, mi niamjan amkamam uraata pa peeze ki Anutu. Mi Yuda pakan na som.

¹² Tomtom tiom toro, Epaparas, ni tomini ikam aigule kini piom. Ni mbesoonjo ki Yesu Kisi, mi imbelmbel sunjñana piom be koto Anutu leleene pa koronj ta boozomen, mibe urlajñana tiom izze ma imbol mi karao kat pa Anutu ngar kini mi mbulu kini.^t ¹³ Mbulu ki Epaparas, nio

^k 4:1 Wkp 25:43; Ep 6:9 ^l 4:2 Ro 12:12; Ep 6:18; Pil 4:6; 1Tes 5:17 ^m 4:3 Ro 15:30; Ep 3:1, 6:19+ ⁿ 4:5 Ep 5:15+; 1Tes 4:11+ ^o 4:6 Mk 9:50; Ep 4:29; Kol 3:16; 1Pe 3:15
^p 4:7 Ngo 20:4; 2Tim 4:12 ^q 4:8 Ep 6:21+ ^r 4:9 Plm 10+ ^s 4:10 Ngo 12:12,25,13:13,15:37+, 19:29, 27:2; Plm 24 ^t 4:12 Kol 1:7; Plm 23

ituj aŋre kat kek. Ni imbelmbel uraata piom, mi zin Laodisia kan, mi zin Hierapolis kan.

¹⁴Mi Lukas ta ikamam uraata pa mete kizin tomtom mi niam leleyam pini ilip na, ziru Demas tikam aigule kizin piom tomini.^u ¹⁵Kakam aigule tio pizin toŋmatizij kiti ta timbot kar Laodisia na, mi moori ta zaana Nimpa na, mi zin wal ta tiluplup zin pa suŋŋana lela ruumu kini na.

¹⁶Ro tiŋgi, sombe tipaata ma kelenj, tona kesenŋeere mini ma ila kizin Laodisia kan be zin tomini tipaata. Mi sombe zin tikam ro ta aŋbeede pizin na ma tima, to niom kadoono kapaata.

¹⁷Koso pa Arkipus ta kembei: “Uraata ta Merere iur ma nomom na, motom iŋgal be kam kat mi posop.”^v

¹⁸Iŋgi nio Paulus ituj aŋbeede aigule tio ti. Motoyom iŋgal yo. Pa iŋgi aŋbotmbot lela ruumu sanaana.

Kampeŋana ki Anutu ko ise tiom. Iŋonoono.”^w

^u 4:14 2Tim 4:10+ ^v 4:17 Plm 2 ^w 4:18 1Kor 16:21; 2Tes 3:17